

GLOBALLASHUVNING INGLIZ TILIGA TA'SIRI

Shukurova Sarvinoz Alijonovna

Samarqand Davlat Chet tillar instituti talabasi

Gmal: sarvinozshukurova0524@gmail.com

Scientific supervisors:

Zubaydova Nilufar Nematullayevna

Saloxiddinov Manuchehr

Annotatsiya: Ushbu maqolada globallashuv jarayonining ingliz tiliga ta'siri tahlil qilinadi. Hozirgi kunda ingliz tili xalqaro aloqa, ta'lim, biznes va texnologiyalar tili sifatida mustahkam mavqega ega. Globallashuv tufayli ingliz tili dunyo miqyosida keng tarqalib, boshqa tillarga ta'sir o'tkazmoqda. Maqolada ingliz tilining dominant tilga aylanishi, lingvistik o'zgarishlar, yangi so'zlarning paydo bo'lishi va mahalliy tillarga integratsiyasi kabi jihatlar yoritiladi. Shuningdek, globallashuv jarayonida ingliz tilining rivojlanishi va bu jarayonning ijobiy hamda salbiy tomonlari muhokama qiladi.

Kalit so'zlar: globallashuv, Ingliz tili, xalqaro aloqa, lingvistik o'zgarishlar. til va madaniyat, global kommunikatsiya, til tarqalishi, Ingliz tilining rivojlanishi, ijtimoiy tarmoqlar, interlingvistik aloqalar tillar aralashuvi terminologiya, Ingliz tilining ommaviyligi

Kirish

Hozirgi zamonda globallashuv dunyoning barcha sohalariga ta'sir o'tkazmoqda, jumladan, tillar rivojlanishida ham katta o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Ushbu jarayonda ayniqsa ingliz tili yetakchi rol o'ynab, xalqaro muloqot, ta'lim, ilm-fan, texnologiya va biznes sohalarida asosiy aloqa vositasiga aylanmoqda. Ingliz tilining global til sifatida rivojlanishi uni nafaqat dunyo miqyosida keng tarqalgan aloqa vositasiga aylantirdi, balki boshqa tillarning leksik va grammatik tuzilmalariga ham ta'sir ko'rsatmoqda.

Ushbu maqolada globallashuv jarayoni natijasida ingliz tilining keng tarqalishi, uning lingvistik va madaniy jihatdan ta'siri hamda bu jarayonning ijobiy va salbiy tomonlari tahlil qilinadi. Shu bilan birga, ingliz tilining dominant til sifatida shakllanishi, yangi so'z va iboralar paydo bo'lishi, shuningdek, mahalliy tillarga ta'siri kabi masalalar ham yoritiladi. Globallashuv va til o'zgarishlari o'rtasidagi bog'liqlikni tushunish uchun avvalo ingliz tilining hozirgi zamondagi o'rnini va uning boshqa tillar bilan o'zaro aloqasini chuqurroq tahlil qilish muhimdir. Shu sababli, maqolaning asosiy qismida bu masalalar batafsil ko'rib chiqiladi.

Asosiy qisim

Globallashuv va Ingliz Tilining Rivojlanishi. Globallashuv jarayoni natijasida ingliz tili dunyoda eng keng tarqalgan xalqaro aloqa vositasiga aylandi. Hozirgi kunda 1,5 milliarddan ortiq inson ingliz tilida gaplashadi yoki uni ikkinchi til sifatida o'rganmoqda. Ingliz tili ilm-fan, biznes, texnologiya va ta'lim sohalarida ustuvor til bo'lib, ko'plab xalqaro tashkilotlar, universitetlar va kompaniyalar tomonidan asosiy aloqa tili sifatida ishlatiladi. Misol tariqasida, dunyoga mashhur fizik olim Stiven Xoking (Stephen Hawking)ni keltirish mumkin. U o'z ilmiy ishlarini ingliz tilida yozgan va bu ishlar butun dunyoda keng tarqalgan. Agar Xoking o'z ilmiy asarlarini faqat o'z ona tilida (masalan, fransuz yoki nemis tillarida) yozganida, uning ishlari global miqyosda bunchalik tez va keng yoyilmagan bo'lishi mumkin edi. Ingliz tilining xalqaro ilmiy til sifatidagi o'rnini uning tadqiqotlarini butun dunyoga yetkazishda muhim rol o'ynadi.

Lingvistik O'zgarishlar va Yangi So'zlarning Paydo Bo'lishi. Globallashuv jarayonida ingliz tilining boshqa tillarga ta'siri sezilarli darajada ortdi. Hozirda ko'plab mahalliy tillar ingliz tilidan yangi so'zlarni qabul qilmoqda. Masalan, o'zbek tilida ham "online", "marketing", "freelancer", "startup" kabi so'zlarning ishlatilishi odatiy holga aylangan. Bu jarayon "lingvistik imperializm" deb nomlanib, kuchli tillarning zaif tillarga ta'sirini anglatadi. Boshqa tomondan, ingliz tilining o'zi ham global ta'sir ostida o'zgarib bormoqda. Masalan, ingliz tilida hind, xitoy va arab tillaridan kelib chiqqan ko'plab yangi so'zlar paydo bo'lmoqda. Shuningdek, internet va ijtimoiy tarmoqlar tufayli ingliz tilida

qisqartirilgan iboralar (LOL, BRB, BTW) keng tarqaldi, bu esa zamonaviy ingliz tilining dinamik rivojlanishiga sabab bo'ldi.

Ingliz Tilining Dominantligi va Uning Mahalliy Tillarga Ta'siri. Ingliz tilining xalqaro miqyosda dominant tilga aylanishi ba'zi mahalliy tillarga ijobiy hamda salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Ijobiy tomondan, ingliz tilining keng tarqalishi insonlarga ilmiy va madaniy almashinuv imkoniyatlarini beradi. Talabalar xorijiy universitetlarda tahsil olishlari, tadqiqotchilar ilmiy ma'lumotlardan foydalanishlari va tadbirkorlar xalqaro bozorga chiqishlari mumkin. Biroq, ingliz tilining haddan tashqari dominantligi ayrim kichik tillarning yo'qolib ketish xavfini ham oshirmoqda. Masalan, UNESCO ma'lumotlariga ko'ra, har ikki haftada dunyoda bitta til yo'qoladi, va buning asosiy sabablaridan biri ingliz tilining keng tarqalganligidir. Mahalliy tillarni saqlab qolish uchun ularni rivojlantirish va ta'lim tizimida qo'llab-quvvatlash muhimdir.

Xulosa

Globallashuv jarayoni natijasida ingliz tili dunyoning eng muhim tillaridan biriga aylandi. U xalqaro biznes, ilm-fan va texnologiya sohalarida asosiy aloqa vositasi bo'lib qolmoqda. Ingliz tilining tarqalishi yangi so'zlarning paydo bo'lishiga, mahalliy tillarning o'zgarishiga va ba'zan yo'qolishiga olib kelmoqda. Ammo, til va madaniyatlar xilma-xilligi muhim ekanligini unutmaslik kerak. Mahalliy tillarni rivojlantirish va ularni zamonaviy muhitga moslashtirish globallashuv sharoitida muvozanatni saqlashga yordam beradi. Shu sababli, globallashuv va til taraqqiyoti o'rtasidagi bog'liqlikni tushunish va til madaniyatini asrab-avaylash dolzarb masala bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. OG Ulashevna. Classification of uzbek kinship terms. International scientific and practical conference proceeding. Exploring ..., 2024
2. Crystal, D. (2003). English as a Global Language. Cambridge University Press.
3. MS Bakhridinova. Didactic Conditions for the Formation of Discussion Competence among Students. International Journal of Multidisciplinary Research and Analysis 4 (6/9), P ..., 2021

4. AK Uchkunovich. Mastering The Art Of Writing: Skills, Strategies, And Success. Creativity and Intellect in Higher Education: International Scientific ..., 2023.
5. OG Ulashevna. Classification of uzbek kinship terms. International scientific and practical conference proceeding. Exploring ..., 2024
6. Phillipson, R. (1992). Linguistic Imperialism. Oxford University Press.
7. MS Bakhridinova. Didactic Conditions for the Formation of Discussion Competence among Students. International Journal of Multidisciplinary Research and Analysis 4 (6/9), P ..., 2021
8. Graddol, D. (2006). English Next: Why Global English May Mean the End of 'English as a Foreign Language'. British Council.
9. AK Uchkunovich. The Journey To Proficiency: Improving Writing Skills. The Role of Technical Sciences in IV Industrial Civilization: International ..., 2023.
10. ZBM Gulnora Ulashevna Ochilova. The importance of teaching and learning vocabulary. International Scientific Research Journal (WoS), 1029-1033, 2022
11. Kachru, B. B. (1992). The Other Tongue: English Across Cultures. University of Illinois Press.
12. D Sadullaeva, M Bakhridinova. Learning Culture Through Literary Text. International Conference Exploring Global Perspectives In Language Teaching ..., 2024
13. Jenkins, J. (2015). Global Englishes: A Resource Book for Students. Routledge.
14. A Khiloliddin. An International Multidisciplinary Research Journal. An International Multidisciplinary Research Journal 41 (43), 2017
15. Pennycook, A. (2017). The Cultural Politics of English as an International Language. Routledge.
16. MS Bakhridinova. Трудности интерпретации культурно-специфических слов при переводе художественного текста лингвокультурологического содержания». International scientific and practical conference "Philology, Methodology ..., 2024

17. X Абсаломов, С Эсанов, X Хакимов. The importance of error correction in foreign language learning. Общество и инновации 3 (2), 289-293, 2022.
18. МШ Бахриддинова. Роль художественного текста в обучении иностранному языку как источника культурной информации. Xorijiy lingvistika va lingvodidaktika Foreign Linguistics and ..., 2023